

Verklarende woordenlijst

broeikaseffect	In de atmosfeer nemen bepaalde gassen de infrarode stralen van de zon (het “warme” element van de stralen) op, net als in een serre. Dat is het broeikaseffect. Dit natuurlijke verschijnsel zorgt ervoor dat de planeet een gemiddelde temperatuur heeft van 15°C in plaats van -18°C. Het natuurlijke broeikas-effect wordt sinds de industriële revolutie (1750) versterkt door menselijke activiteiten waarbij bijkomende broeikasgassen worden uitgestoten.	p.24
CREG	Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (federale regulator).	p.26
distributienetbeheerder	Sinds de vrijmaking van de markt zijn de distributie en de verkoop van elektriciteit en gas van elkaar losgekoppeld. Vroeger liepen de distributie en de levering volledig via de intercommunales, nu kunnen verschillende leveranciers gebruikmaken van hetzelfde netwerk. De klanten kunnen zelf hun elektriciteits- en aardgasleverancier kiezen. De beheerders van elektriciteit en aardgas brengen de energie tot bij het distributienet. Daar nemen de distributienetbeheerders (men spreekt niet meer van intercommunales) het van hen over. Zij beheren het lokale net dat tot bij de afnemers van elektriciteit en aardgas loopt.	p.26
EBS	Energieboekhoudsysteem: noteert de meterstanden van elektriciteit, aardolie, aardgas en water op vastgestelde tijdstippen. Verwerking en analyse van de resultaten gebeurt met een specifiek computerprogramma.	p.46
ecologische voetafdruk	De oppervlakte aarde die nodig is om te voorzien in de levensstijl en behoeften (het verbruik van natuurlijke rijkdommen, wat we aan afval achterlaten...) van een persoon, stad of land. De ecologische voetafdruk is een methode, ontwikkeld door 2 Canadese onderzoekers van de universiteit van British Columbia, William Rees en Mathis Wackernagel. Zij zochten een originele manier om sociale rechtvaardigheid en respect voor het milieu te meten. Ze noemden hun methode de ‘Ecological Footprint’. Omdat het niet alleen over ecologie gaat, zou je ook van de ‘Mondiale Voetafdruk’ kunnen spreken.	p.40
ECOS	Energiecheck op school, een rekentabel. Met ECOS inventariseer je op een eenvoudige wijze de belangrijkste energieaspecten van elk lokaal. Een educatieve en eenvoudige meetvorm waarmee leerlingen onder begeleiding aan de slag kunnen.	p.45
energiematrix	Een matrix met energiedoelstellingen op 3 niveaus, gebaseerd op de logocriteria.	p.11 p.12

fossiele brandstoffen	Steenkool, bruinkool, aardolie en aardgas Fossiele brandstoffen zijn ontstaan uit afgestorven plantenresten en/of dieren, die miljoenen jaren geleden gestorven zijn en nu onder de druk van het aardoppervlak en door rotting zijn samen-geperst. Ze bestaan hoofdzakelijk uit koolstof, de belangrijkste stof in een fossiele brandstof. Hoe meer koolstof er in een fossiele brandstof zit, hoe zwaarder die brandstof is. Fossiele brandstoffen leveren een belangrijke bijdrage tot het broeikaseffect door de productie van CO₂.	p.22
graaddagen	Graaddagen zijn gegevens om de weersomstandigheden te kunnen uitschakelen bij de berekening van o.a. brandstofverbruik, rendementsverbeteringen en besparingsmaatregelen. Elk stookseizoen is namelijk niet even hard of lang. Als je bv. de verwarmingsketel in een gebouw vervangt door een energiezuiniger type, kun je de verkregen besparingen pas exact berekenen indien je de weersomstandigheden van de verschillende jaren als variabele kunt opnemen. Bij het aanbrengen van extra dakisolatie in een gebouw, is het niet voldoende om het gasverbruik van het stookseizoen voor en na de werken te vergelijken om een exact idee te krijgen van de energiebesparing. Hiervoor moet je ook het aantal dagen in rekening brengen dat er gestookt wordt en het aantal graden dat er moet worden verwarmd. Voor dat laatste gegeven wordt per dag het verschil in graden genomen tussen een per land vastgestelde constante en de gemiddelde buitentemperatuur over 24u. Voor België is die constante vastgesteld op 16,5°C. Dat is de minimale buitentemperatuur waarbij in de gebouwen nog net niet gestookt wordt. Graaddagen schakelen dus de parameter 'weer' uit en maken het mogelijk het verbruik van verschillende jaren met elkaar te vergelijken.	p.47
groene stroom	Elektrische stroom die met hernieuwbare energiebronnen wordt opgewekt.	p.65
hernieuwbare energie	De technologieën die toelaten om elektriciteit of warmte te produceren uit hernieuwbare bronnen. Een energiebron is hernieuwbaar als het verbruik van de bron het toekomstige verbruik ervan niet beperkt, bv. door uitputting van de energiebron of door de schade die ze veroorzaakt aan het milieu en de maatschappij. Belangrijkste voorbeelden: windkracht, waterkracht, zonne-energie, bio-energie. Er is ook aardwarmte, golfenergie en getijdenenergie... In het kader van de duurzame energieontwikkeling hebben de Conferentie van Rio over duurzame ontwikkeling (1992) en de Conferentie van Kyoto over de klimaatveranderingen (1997) een belangrijke rol toegewezen aan de hernieuwbare energiebronnen.	p.28 p.65
Kyoto-norm	Het Kyoto-protocol kent geïndustrialiseerde landen een hoeveelheid uitstootrechten voor broeikasgassen (een "emissieplafond") toe in de periode 2008-2012. Zo moet België zijn uitstoot van broeikasgassen in de periode 2008-2012 gemiddeld met 7,5% terugschroeven ten opzichte van de uitstoot in 1990. Dat is de Kyoto-norm voor België. De landen die ondertekenden streven ernaar om hun uitstoot van broeikasgassen door intern beleid en maatregelen te doen dalen (zoals de productie van groene stroom, het opleggen van isolatienormen voor woningen, de promotie van het openbaar vervoer...).	p.24

primaire energiebronnen	Steenkool, aardolie, aardgas, uranium, biomassa (bv. hout, koolzaad), zonne-energie, windenergie en waterkracht...	p.23
REG	Rationeel energiegebruik: zuinig omspringen met energie zonder aan comfort in te boeten. Energiebesparende maatregelen zijn verbonden met het gedrag van de gebruikers, de oordeelkundige keuze van brandstoffen en de energetische doeltreffendheid (keuze van toestellen die hoge prestaties leveren).	p.67
secundaire energiebronnen	Benzine, stookolie, elektriciteit, biogas en bio-olie...	p.23
trias energetica	Een strategie voor het bereiken van een zo duurzaam mogelijke energievoorziening. De strategie bestaat uit drie stappen. Daarbij moet de volgorde worden gerespecteerd. Stap 1: beperk het energiegebruik door beperking van de vraag (besparing van energie) Stap 2: gebruik duurzame energiebronnen Stap 3: gebruik eindige energiebronnen efficiënt (zorg voor hoog rendement)	p.28 p.61 p.67 p.70
VREG	Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (Vlaamse regulator). De VREG zorgt voor een efficiënte organisatie en werking van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt. Ze wijst de netbeheerders aan en reikt leveringsvergunningen uit aan de leveranciers.	p.27
warmtekrachtkoppeling	Warmtekrachtkoppeling (of WKK) is een milieuvriendelijke manier om energie op te wekken. Een warmtekrachtinstallatie wekt tegelijkertijd elektriciteit en warmte op. Zowel de elektriciteit als de warmte worden dan op een nuttige manier aangewend. Hierdoor wordt minder primaire energie (brandstof) verbruikt dan wanneer warmte en elektriciteit apart worden opgewekt. Daarom is een WKK-installatie veel milieuvriendelijker (want zuiniger) dan de klassieke productie-installaties.	p.62
zure neerslag	Neerslag met een laag zuurgehalte of een lage pH-waarde. Normaal leidingwater heeft een pH van 7 en gewone regen een pH van 5 à 6. Zure neerslag heeft een pH van 4. Zure neerslag is een gevolg van de milieuvuiling, namelijk de luchtverontreiniging door emissies van de industrie, huishoudens en het verkeer: emissies van zwaveldioxiden, stikstofoxiden en ammoniak, die in de atmosfeer met waterdamp zuren vormen. (Zuur is geen stof, maar een chemische toestand!)	p.24